

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****METİN AKDEMİR BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası	: 2017/21919
Karar Tarihi	: 11/3/2021
Başkan	: Kadir ÖZKAYA
Üyeler	: Celal Mümtaz AKINCI M. Emin KUZ Yıldız SEFERİNOĞLU Basri BAĞCI
Raportör	: Gizem Ceren DEMİR KOŞAR
Başvurucu	: Metin AKDEMİR

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, gözaltına alındıktan sonra farklı bir ile götürülme sırasında koşulları oluşmamasına karşın kelepçe takılması nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 26/4/2017 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:
6. Başvurucu eski Cumhuriyet savcısı olup Fethullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) soruşturmaları kapsamında 17/7/2016 tarihinde Erzincan'da gözaltına alınmış, 19/7/2016 tarihinde Adana'ya götürülmüş ve 20/7/2016 tarihinde Adana 6. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından tutuklanmıştır.
7. Başvurucu 12/8/2016 tarihinde Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığına dilekçe vermiş ve nakil sırasında gerekmediği hâlde kendisine keyfi olarak kelepçe takılmasından şikâyetçi olmuştur.

8. Erzincan Cumhuriyet Başsavcılığı 28/11/2016 tarihinde "Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük hükümleri gereği başvurusunun şikâyet ettiği hususun suç teşkil etmediği" gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir.

9. Başvurucunun yaptığı itiraz, Erzincan Sulh Ceza Hâkimliği tarafından 9/1/2017 tarihinde reddedilmiştir. Karar gerekçesi şöyledir:

"Dosyada mevcut bilgi ve belgeler doğrultusunda açıklanan gerekçeler ve vasıflandırma bağlamında suçun kamuni unsurlarının oluşmaması, suç yokluğu sebebiyle verildiği görülen Erzincan C.Başsavcılığı'nın 2016/4820 -2016/3791 S-K numaralı kovuşturmaya yer olmadığına dair kararın usul ve yasaaya uygun olduğu;

Esasen olayın mahiyeti itibari müstekinin nakli sırasında gerçekleşen eylemin müstekinin hükümlü olmayıp gözaltında olması dolayısı ile takipsizlik kararına dayanak tüzük ile değil CMK 93 ile Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde cereyan ettiği; CMK 93 metnine göre kelepçenin takdiri bir uygulama olduğu.

Usuli olarak soruşturulma şartı yönünden olay incelenecek olur ise 668 sayılı KHK'nin sorumluluk başlıklı 37.maddesi ile "15/7/2016 tarihinde gerçekleştirilen darbe teşebbüsü ve terör eylemleri ile bunların devamı niteliğindeki eylemlerin bastırılması kapsamında karar alan, karar veya tedbirleri icra eden, her türlü adli ve idari önlemler kapsamında görev alan kişiler ile olağanüstü hal süresince yayımlanan kanun hükmünde kararnameler kapsamında karar alan ve görevleri yerine getiren kişilerin bu karar, görev ve fiilleri nedeniyle hukuki, idari, mali ve cezai sorumluluğu doğmaz." hükmü incelendiğinde KHK düzenlemesi ile soruşturma yasağı getirilmiş olduğu anlaşıldığından değişik gerekçe ile itirazın reddine karar verilmiştir."

10. İtirazın reddi kararı başvuruca 28/3/2017 tarihinde tebliğ edilmiş, başvurucu 26/4/2017 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

11. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Yakalanan veya tutuklanan kişilerin nakli" kenar başlıklı 93. maddesi şöyledir:

"Yakalanan veya tutuklanarak bir yerden diğer bir yere nakledilen kişilere, kaçacaklarına ya da kendisi veya başkalarının hayat ve beden bütünlükleri bakımından tehlike arz ettiğine ilişkin belirtilerin varlığı hâllerinde kelepçe takılabilir."

12. 1/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği'nin "Yakalanan ve nakledilecek şahıslara uygulanacak tedbirler" kenar başlıklı 7. maddesi şöyledir:

"Yakalanan veya tutuklanarak bir yerden diğer bir yere nakledilen kişilere, kaçacaklarına ya da kendisi veya başkalarının hayat ve beden bütünlükleri bakımından tehlike arz ettiğine ilişkin belirtilerin varlığı hâllerinde kelepçe takılabilir."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

13. Mahkemenin 11/3/2021 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gerekçe düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

14. Başvurucu; gözaltında iken uyandırılarak kendisine hazırlanmasının söylendiğini, gerekçesini sorduğu ve kararın bir örneğinin kendisine verilmesini istediği için ilgili kolluk görevlisinin sinirlenerek kendisine kelepçe takılması talimatı verdiğini, koşulları oluşmamasına karşın kelepçe takılarak araca bindirildiğini, Adana'ya nakledildiğini, Kayseri'den sonra kelepçelerin çıkarıldığını, görevini kötüye kullanarak kendisine baskı ve işkence yapan görevliden şikâyetçi olduğunu ancak etkili bir soruşturma yürütülmediğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

15. Devletin bireyin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına saygı gösterme yükümlülüğü, öncelikle kamu otoritelerinin bu hakka müdahale etmemelerini yani anılan maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen şekillerde kişilerin fiziksel ve ruhsal zarar görmelerine neden olmamalarını gerektirir. Bu, devletin bireyin vücut ve ruh bütünlüğüne saygı gösterme yükümlülüğünden kaynaklanan negatif ödevidir (*Cezmi Demir ve diğerleri*, B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 81).

16. Bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi için asgari bir ağırlık derecesine ulaşmış olmasının gerektiğini ifade etmek gerekir. Her olayda asgari eşiğin aşılmış aşılmadığı somut olayın özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Bu bağlamda muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörler önem taşımaktadır (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 23).

17. Hukuka uygun tutma koşulları gerçekleştiği takdirde tutulan kişilerin tutuldukları yer dışında buldukları süre boyunca kaçmalarının önlenmesi, kendilerine veya başkalarına zarar verme tehlikesinin bertaraf edilmesi amacıyla kolluk görevlileri tarafından kelepçe gibi bedensel hareketleri kısıtlayıcı araçların kullanılması kural olarak Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası yönünden sorun oluşturmamaktadır (*Ö.U.*, B. No: 2016/62587, 23/6/2020, § 32; *Bülent Bingöl*, B. No: 2017/21684, 9/7/2020, § 30; *Mustafa Kamil Çolak*, B. No: 2016/75236, 8/9/2020, § 30).

18. Elbette bu araçların kullanımında kamu makamlarının takdir haklarını, alınan tedbirin amacını aşacak boyutta keyfi kullanmaları kötü muamele yasağı kapsamında kalabilmektedir. Bu durumda öncelikle değerlendirilmesi gereken husus, alınan tedbirin makul seviyede sayılıp sayılmayacağı ve sonuçları bakımından hakkında tedbir uygulanan kişideki fiziksel ve ruhsal etkilerinin kötü muamele sayılması için aranan eşiği aşmış olup olmadığıdır (*Ö.U.*, § 33; *Bülent Bingöl*, § 31; *Mustafa Kamil Çolak*, § 31).

19. Somut olayda başvurucunun darbe teşebbüsü sonrasında teşebbüsün arkasındaki yapılanma olan FETÖ/PDY ile bağlantısı bulunduğu iddiasıyla yürütülen bir soruşturma kapsamında gözaltına alındığı, gözaltı işlemleri kapsamında darbe teşebbüsünden yalnızca üç gün sonra farklı bir ile götürüldüğü anlaşılmaktadır. Bu bağlamda alınan dönemde içinde bulunulan koşullar ve güvenlik gerekleri doğrultusunda başvurucuya kelepçe takılmasının makul bir tedbir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

20. Başvurucu, kelepçelerin çok sıkı bağlandığı ya da kelepçelenme nedeniyle bileklerinde herhangi bir yaralanma meydana geldiği iddiasında bulunmamıştır. Başvurucu,

araç içinde belli bir süreden sonra kelepçenin çıkarıldığını beyan etmektedir. Bu durumda başvuruca kelepçe takılmasının tek başına kötü muamele yasağının ihlal edilmesi yönünden aranan asgari ağırlık derecesine ulaşmadığı değerlendirilmiştir.

21. Açıklanan gerekçelerle kötü muamele yasağına ilişkin bir ihlalin olmadığı açık olduğundan başvurunun kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuruca üzerinde BIRAKILMASINA 11/3/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
M.Emin KUZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Basri BAĞCI